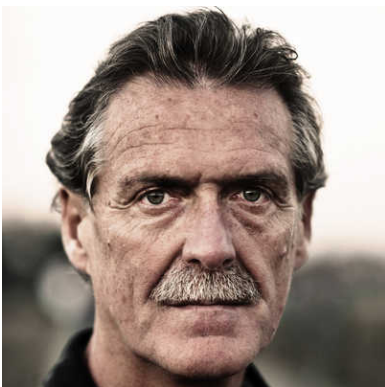

Waarom Frank Van Den Bleeken doodgaat

► Beeld uit een Panorama-reportage uit 2013 van Frank Van Den Bleeken in de gevangenis van Turnhout.

© VRT

Prof. dr. Wim Distelmans is kankerspecialist en professor in de palliatieve geneeskunde aan de VUB.

WIM DISTELMANS

Na een jarenlange procedureslag zal Frank Van Den Bleeken volgens de woordvoester van de minister van Justitie op 9 januari van Turnhout naar de medische afdeling van de gevangenis van Brugge worden getransfereerd en op 11 januari worden geëuthanaseerd. Was deze euthanasie de enige mogelijke oplossing? Ik beperk mij tot de relevantste feiten. Met respect voor de familie van de slachtoffers, voor Frank en zijn familie en voor het betreffende zorgteam.

Ongeveer dertig jaar geleden wordt Frank ontoerekeningsvatbaar verklaard voor gepleegde feiten en als psychiatrische patiënt geïnterneerd. Op één enkele uitzondering na zit hij sindsdien in de gevangenis, door Frank en vele anderen omschreven als "in een

vergeetput zitten". België werd al veertien keer veroordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wegens onvoldoende psychiatrische opvang van geïnterneerden.

Frank wil al van vóór de euthanasiewet op een waardige manier uit het leven stappen. In 2011 krijgt hij gunstige adviezen voor euthanasie van drie psychiaters. Er is nog geen 'behandelende arts' - d.i. de arts die de euthanasie uitvoert. De zorgpsychiater van Turnhout neemt contact op met ULteam - een noodconsultatie voor het uitklaren van levenseindevragen - en organiseert overleg met de verantwoordelijken van de penitentiaire administratie. Zij zijn bereid mee te werken aan wat voor hen (terecht) een uitsluitend medische aangelegenheid is.

De euthanasiewet stipuleert dat de euthanasievraag herhaaldelijk aan de behandelende arts gesteld moet worden en dat die zorgvuldigheidseisen moet respecteren, zoals het vaststellen van ondraaglijk, onbehandelbaar fysiek en/of psychisch lijden door een ongeneeslijke aandoening, overleggen met de patiënt over resterende therapeutische opties. Ik bezoek Frank daar diverse keren voor. Hieruit blijkt dat zijn ondraaglijk lijden ook een gevolg is van onaangepaste interneringsomstandigheden.

Intussen vindt de zorgpsychiater in Nederland aangepaste opvang voor seksueel delinquenten zoals Frank. Na overleg blijkt hij bereid tot een transfer naar de Pompestichting en schort hij voorlopig zijn euthanasieverzoek op. Voor de overdracht van geïnterneerden naar Nederland bestaat er echter geen wettige overeenkomst (in tegenstelling tot de overbrenging van honderden gedetineerden naar de gevangenis van Tilburg). De toenmalige minister van Justitie belooft de piste te onderzoeken. Na een jaar

overleg blijkt daar geen politieke wil voor te bestaan. Door de politieke en juridische patstelling herhaalt Frank zijn euthanasieverzoek.

Ik beslis niet langer te fungeren als behandelende arts voor de euthanasie omdat volgens mij bepaalde (wettige) zorgvuldigheidseisen niet gerespecteerd worden. Het ondraaglijk lijden moet veroorzaakt worden door de ongeneeslijke (psychiatrische) aandoening, wat slechts gedeeltelijk het geval is. Bovendien moeten alle therapeutische opties aangeboden worden - als de patiënt ze nog wil - inclusief palliatieve behandelingen die niet genezen maar wel een betere levenskwaliteit geven.

Daarbij wordt soms de vergelijking gemaakt met kankerpatiënten die euthanasie vragen, omdat een (palliatieve) behandeling te duur is of enkel in de verre VS bestaat. Als daarop ingegaan zou worden, dan zou dat tot ongelooflijke maatschappelijke verontwaardiging leiden. Zo stond de minister van Sociale Zaken onlangs na massaal protest de terugbetaling van het peperdure eculizumab voor een ernstig ziek jongetje toch toe. Voor Frank bestaat er palliatieve behandeling net over de grens én het is goedkoper, maar is er geen politieke wil.

Er wordt ook gezwaaid met drie gunstige psychiatrische adviezen, als zou de euthanasieprocedure daarmee rond zijn. Deze adviezen zijn maar een onderdeel van de voorwaarden. Het is uiteindelijk enkel aan de behandelende arts, zich baserend op alle zorgvuldigheidseisen, om in eer en geweten te beslissen tot euthanasie. Hierbij kan hij/zij extra voorwaarden stellen, zoals een verplicht verblijf gedurende een afgesproken periode in een andere zorginstelling, zoals het recentelijk opgerichte Forensisch Psychiatrisch Centrum in Gent.

Uiteindelijk zal de euthanasie van

Frank niet plaatsvinden in een ziekenhuis zoals eerder gepland, maar wel in de gevangenis, omdat geen enkel ziekenhuis ertoe bereid werd gevonden. De verantwoordelijkheid voor deze euthanasie-uitvoering is dus niet enkel medisch maar vooral politiek.